



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Marii Mercatoris S. Augustino Æqualis Opera Quæcumque Extant

[Complectens Ea Quæ Ad Hæresim Nestorianam Spectant]

Marius <Mercator>

Parisiis, 1673

Sermo Primus Impii Nestorii De Incarnatione Domini Nostri Jesu Christi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14215

SERMO PRIMUS IMPII NESTORII

DE INCARNATIONE DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI.

I. Doctrina pietatis providentiam Dei cognoscere.

Titus. v. 16.

II. Ratio providentiae divinae.

III. Laus providentiae circa singulos homines.

IV. Laus providentiae circa homines multo comparatos. Non enim subsistere aliter mortalia potuissent.

V. Providentia in homine comparando.

1. Cor. 15. v. 12. quoniam, inquit, per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum.

Audiant haec, qui in dispensatione dominicae innovationis caecati non intelligunt, neque que loquuntur, neque de quibus affirmant: qui, sicut modo cognovimus, a nobis invicem frequenter sciscitantur, an Θεοτόκος dicenda sit, id est, puerpera Dei, sive genitrix Dei Maria, an autem ἀνθρώποτοκος, id est, hominis genitrix. Habet matrem Deus? Ergo excusabilis gentilitas matres diis subintroducens. Paulus ergo mendax de Christi deitate dicens, ἀπατῶν, ἀμείψων, ἀλλὰ Ἰσραηλιτῆς, id est, sine patre, sine matre, sine generationis narratione.

Non, vir optime, Maria peperit Deum. Quod enim de carne natum est, caro est; & quod de spiritu, spiritus est. Non peperit creatura eum, qui est increabilis; non recentem de virgine Deum Verbum genuit Pater: In principio enim erat Verbum, sicut Joannes ait. Non peperit creatura creatorem, sed peperit hominem deitatis instrumentum; non creavit Deum Verbum Spiritus sanctus: Quod enim ex ea natum est, de Spiritu sancto est; sed Deo Verbo templum fabricatus est, quod habitaret, ex Virgine.

Incarnatus est quidem Deus, sed non est mortuus: sed illum, in quo incarnatus est, suscitavit; inclinatus est elevare quod ruerat, ipse vero non cecidit: Dominus de caelo prospexit super filios hominum; nempe inclinans eum levare, qui cecidit, tanquam ille corruerit, vituperatur. Vidit Deus naturam collapsam, eamque deitatis potentia apprehendit elisam, & illam elisam tenens, & manens quod erat, in altum sublevavit: exempli causa, quod dicitur, nosce. Si jacentem elevare volueris, nonne continges corpus corpore, & te ipsum illi conjungendo elisum eriges, atque ita illi conjunctus ipse manes quod eras? sic & illud Incarnationis aestima sacramentum.

Propter videntem, illud indumentum, quo vitur, colo: propter absconditum, adoro quod foris videtur, inseparabilis ab eo qui foris patet, est Deus.

Quomodo igitur ejus qui non dividitur, honorem & dignitatem audeam separare? divido naturas, sed conjungo reverentiam.

Intende in haec quae dicuntur. Non per seipsum Deus est, qui in vtero figuratus est: nam si sic esset, essemus homi-

VI. Primus in aeternam blasphemiam fluxus. 1. Tim. 1. v. 7.

Heb. 7. v. 3.

VII. Torum virus Nestorianae impietatis. Joan. 3. v. 6.

Joan. 1. v. 1.

Matth. 1. v. 30.

VIII.

Psal. 13. v. 2.

IX. Nonnulla hic desunt. Vide observationes.

X. Locus ab omnibus catholicis mirum in modum vexatus.

b auctore
redeclinat.
a.
auctore
asictus
nobis cum
apione.

ennadio
de scrip.
cap. 53.

Ter.
serii de
sus
ermo
triple
ocius,
s &
us.

nemi
torii.

is, an
tan-
esto-
ermo.

nis vere cultores; sed quoniam in assumpto Deo est, ex illo qui assumptus, qui assumptus est, appellatus est, & appellatur Deus.

XI. Locus facile corruptus in vtroque codice restitutus ex Cassiano.

Formavit Deus dominicam Incarnationem. Intremiscamus susceptricem Dei formam vna ac pari, qua Deum Verbum, reverentia, tanquam divinitatis vere inseparabilis simulacrum, tanquam imaginem absconditi iudicis. Duplicem confiteamur, & adoremus ut vnum: duplum enim naturarum vnum est propter unitatem. Audi Paulum vtrumque clamantem, & deitatis vni geniti aternitatem, & societatis vel conjunctionis vnam factam esse dignitatem: JESUS, inquit, heri & hodie, idem ipse & in secula seculorum, Amen.

Ibid. 13. v. 8.

Divisio sermonis in duas partes.

DOCTRINA PIETATIS EST, &c.] Sermo nis sui Nestorius duas fecit partes; vnam de providentia, qua tota fere catholica videri potest, quamquam Cassianus in ea non nihil reprehendit; alteram de Incarnatione dominica, qua totius impietatis fons & origo fuit.

Lib. 7. de Incarn. cap. 6.

HANC AUTEM IMPULIT ET DEJECIT DIABOLUS, &c.] Locum hunc Cassianus ex Græco vertit, & refellit in hæc verba: Quoniam divina nature imago est homo, &c. qua prius allata sunt.

Ibid.

DOLUIT TANQUAM PRO SUA IMAGINE DEUS, &c.] Cassianus. Ita ergo & tu dicis: Divina nature imago est homo; hanc autem projecit diabolus in corruptionem. Doluit sicut pro imagine sua Deus, sicut pro statua sua imperator. Dei nomen obicis, ut religionis nomine mentiaris. Sancta pramittis, ut perversa persuadeas, & confitendo Deum id efficias, ut eum ipsum neget, quem confiteris, &c.

Lib. 6. cap. 6. Vide etiam lib. 7. cap. 6.

PRO PROPRIA STATUA REX, &c.] Iterum Cassianus. Numquid aliquid de phantasia istis, quibus nunc furis, symbolum dicit? Numquid etiam tu ipse dixisti? Vbi hic statua, vbi organum tuum? tuum, inquam: absit enim ut hoc alterius sit, quam tuum. Vbi illud quod Dominum JESUM CHRISTUM statua instar affirmans, non quia Deus, sed quia imago Dei, adorandum putas, & ex Domino maiestatis organum faciens, non propter se eum, sed propter eum, qui quasi in eo spiritus ac resonet, honorandum esse blasphemus.

Lib. 7. cap. 6.

CORRUPTUM RENOVAT SIMULACRUM, &c.] Cassianus. Dicis ergo quod imaginem Dei, quam diabolus profecerat in corruptionem, pietas divina reparavit: corruptam enim, inquit, reparat imaginem; jam hoc quam subdole quod ais, corruptam reparat imaginem: scilicet ut persuadeas nihil plus fuisse in eo, in quo imago reparabatur, quam in ea ipsa imagine fuerit, cui reparatio prestaba ur. Ac per hoc idem tantummodo vis esse Dominum, quod Adam: nihil plus imaginis reparatorem, quam ipsam imaginem convenientem. Denique quid agas, quid moliaris, sequentibus probas, dicens: Sine femine formavit naturam secundum illum qui sine femine nascitur Adam, & per hominem humanam naturam suscitavit. Similem in omnibus & parem Adæ Dominum JESUM fuisse asseris: illum vtrique sine femine, & hunc sine femina; illum hominem solum, hunc

hominem solitariam, ac per hoc vides te diligenter cavisse ac prospexisse, ne Dominus JESUS CHRISTUS, aut major in aliquo Adamo, aut forte melior putaretur, cum ita eos sibi mensuris paribus comparaveris, ut derogaturum te quodammodo Adæ aliquid crederes, si eidem quidpiam prætulisses.

QUONIAM, INQUIT, PER HOMINEM MORS, &c.] Cassianus. Quoniam enim, inquit, per hominem mors, ideo & per hominem resurrectio mortuorum: etiamne apostolico testimonio perverstatem ac scelus probare niteris, & contagione impietatis tue vas electionis infamas? videlicet ut, quia a te auctor salutis tue non intelligitur, idcirco etiam Apostolus Deum negasse videatur. & tamen si apostolicis testimoniis vis placebat, cur vno ejus contentus cuncta siluisti, & hoc non subdidisti statim: Paulus Apostolus ab hominibus, neque per hominem, sed per JESUM CHRISTUM? aut illud: Sapientiam loquimur inter perfectos. Et post alia: Quam nemo, inquit, principum seculi hujus cognovit. Si enim cognovissent, nunquam Dominum maiestatis crucifixissent? vel illud: Quoniam in ipso habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Et: Unus Dominus JESUS CHRISTUS, per quem omnia! An in parte Apostolum probans, in parte reprobans, in eo tantum eum recipis, in quo pro dispensatione hominem CHRISTUM nominat? in eo repudias, in quo Deum? Paulus enim hominem JESUM non negat: sed Deum tamen eundem hominem confiterur: & ita humano generi per hominem resurrectionem venisse predicat, ut in homine tamen ipso Deum resurrexisset confirmet. Vide enim annon eum qui resurrexerit, Deum pradicet, qui eum qui crucifixus est, Deum maiestatis esse testatur.

Lib. 7. cap. 7.

Gal. 1. v. 1.

1. Cor. 1. v. 6.

Ibid. v. 8.

Col. 2. v. 9.

1. Cor. 3. v. 6.

AUDIANT HÆC, &c.] Hactenus utrunque catholice Nestorius; nunc heretico spiritu debacchatur in divinitatem CHRISTI, & dignitatem Deipare virginis: egit enim Nestorius, ut Cassianus monet, veneticorum quorundam more, qui in poculis que conficiunt, veneni mella permiscunt, ut dulcibus necitura celentur, & dum quis mellis dulcedine capitur, veneni peste perimatur.

Lib. 7. cap. 6.

A NOBIS FREQUENTER SCISCITANTUR, AN QUORUNDAM DICENDA SIT VIRGO, &c.] In ea questione tota vertebatur religionis causa, non quod ageretur de solis nominibus, quod inscite putavit Socrates; sed quod ea brevissima quasi formula comprehendere totius rei momentum.

Lib. 7. cap. 11.

ERGO EXCUSABILIS GENTILITAS, &c.] Hæc aliaque multa in idem argumentum auctor, sive epistolæ ad Sporatium, sive capitis duodecimi libri quarti hereticarum fabularum; atque etiam auctor Prædestinati, ut dictum est in notis ad præfationem.

Lib. 7. cap. 14.

PAULUS ERGO MENDAX, &c.] Id Cassianus refert atque etiam refellit. Vteris ergo adversus Deum scripturis sacris, & suos in ipsum testes agere conaris. Sed quomodo? Vere, ut non solum Dei, sed etiam testimoniorum ipsorum prævaricator sis. Nec mirum vtrique, si quia id quod vis non potes, id facis solum quod potes: qui vertere in Deum testimonia sacra non vales, quod vales ipsa pervertis, dicis enim: Ergo & Paulus mentitur de CHRISTO dicens: Sine matre, sine genealogia. Interrogo te, de quo hoc velis dixisse Paulum, de Filio & Verbo Dei, an de CHRISTO, quem tu a Filio Dei separas, & ho-

Ibid. 13.

Mat

Ibid.

minem tantum esse blasphemus. Si de CHRISTO vique, quem hominem solitarium dicit, quomodo nasci homo sine matre, sine genealogia materna originis potuit? Sin autem de Dei Verbo ac Dei Filio; quid facimus, quod idem Apostolus, ut tu sacrilege astimas, testis tuus eodem loco atque eodem testimonio, eum quem tu sine matre asseris, etiam sine patre esse testatur, dicens: Sine patre, sine matre, sine genealogia? Ergo superest, ut Apostoli testimonio utens, quia Filium Dei sine matre asseris, etiam sine patre esse blasphemus.

Ulid. & cap. 15.

ΑΠΑΤΑΡ.] Cassianus. Quis ergo te furor compulsi testimonium illud ponere, ubi dum matrem eum non habuisse dicit, etiam patrem eius negasse videaris? nam cum in eodem testimonio, sicut sine matre, ita etiam sine patre esse dicatur, necesse est, ut eodem modo, quo sine matre esse ibi intelligitur, etiam sine patre esse credatur. Sed hoc praeceptum illa ad negandam Deum insaniam non intellexit, quae cum truncatum poneret, quod integrum scriptum est, non vidit, reserata sacri voluminis serie, redam qui impudens atque apertum posse mendacium. O stulta blasphemia & amentia, quae dum ipsa non videt quid sequi debeat, etiam illud non sapit quid legi possit! quasi vero, quia auferbat sibi intelligentiam, auferre posset omnibus lectionem; aut ideo perditur omnes ad legendum oculos capitis sui essent, quia ipse jam mentis oculos perdidisset. Audi ergo, haeretice, quod furatus es: audi plena & integra, quae debilia ac truncata posuisti. Apostolus duplicem Dei natiuitatem insinuare omnibus cupiens, ut in deitate natum Dominum & in carne monstraret, ait: Sine patre, sine matre. Alterum enim proprium est diuinitatis natiuitati, alterum carnis. Quia sicut in deitate est sine matre generatus, ita in corpore est sine patre: ac sic cum nec sine matre, nec sine matre sit, & sine patre tamen, & sine matre credendus est. Quia si, dum ex patre nascitur, respicit, sine matre est: si dum ex matre, sine patre. Ac sic in singulis natiuitatibus alterum habens, alterum in viroque non habuit, quia nec diuinitatis natiuitas matre eguit, & ad natiuitatem corporis sibi ipse sufficit sine patre: ergo, inquit Apostolus, sine matre, sine genealogia. Quomodo sine genealogia Dominum fuisse dicit, cum Evangelium Matthaei Evangelista a genealogia coeperit Salvatoris, dicens: Liber generationis IESU CHRISTI, filii David, filii Abraham? Ergo & iuxta Evangelistam habet genealogiam, & iuxta Evangelium ex matre habet, iuxta Apostolum ex patre non habet. Et ideo bene Apostolus dicens: Sine patre, sine matre, sine genealogia; ubi eum sine matre genitum esse posuit, ibi etiam sine genealogia esse memorauit. Ac per hoc in viroque Domini natiuitate: & evangelica sibi, & apostolica simul scripta conueniunt: quia & iuxta Evangelistam habet genealogiam, sine patre in carne natus; & iuxta Apostolum non habet, sine matre Dominus in deitate generatus, Isaia dicens: Generationem autem quis enarrabit?

Matth. 1. v. 1.

Isaia 53. v. 8.

Proclus. Quomodo iuxta Paulum sine patre & matre est, si enim purus homo est, utique non sine matre est, matrem enim habet. Rursum si purus Deus est, haud dubie non est sine patre, habet enim patrem. Nunc vero vnus idemque est; & creator, & creatus, vero, quia homo. Non, vir optime, MARIA PEPERIT DEUM, &c.] Locus ille refertur in contradictione anathematismi vndecimi a Mercatore; deinde in obtestatione Eusebii; tum in supplica-

tionem monachorum ad Imperatorem; denique in epistola ad Sporadium, & libro quarto haereticarum fabularum apud Theodoretum. Supplicantium monachorum notanda sunt haec verba: Semel autem atque iterum in aliud tempus reuelli, vix tandem prodicens (Nestorius, quae, inquit, vultis, ea paucis exponite. Posteaquam vero ex nobis audivit, quae docuerat: scilicet Mariam nihil aliud peperisse, quam hominem sibi consubstantialem; nihil rursus ex carne nasci posse, nisi carnem; ea recte fidei consentanea non esse, statim nos capi iussit, &c. Reducti denuo ab illo in faciem cedimur. Denique composita oratione per fraudem, assensus est, ut postea patuit, de naturali Dei Filio, quod natus sit de sancta Maria Deipara, addens, quoniam est etiam alius filius, &c.

C. p. 12.

Lib. 7. cap. 24.

NON PEPERIT CREATURA, &c.] Cassianus in hunc locum spectabat, cum scriberet: Vbi illud tuum? Non potuit creatura parere creatorem: quod natum est ex carne, caro est, &c.

DEI TATIS INSTRUMENTUM, &c.] Mercator in contradictione vndecimi anathematismi addit, & hominem anathematismi addit, & hominem in locum intendisse videtur Cyrillus, siue cum quinto anathematismo conderet in haec verba: Si quis audeat dicere Christum esse uerbum deum, & non potius Deum secundum veritatem, tanquam unicum filium, qui naturaliter, secundum quod Verbum caro factum est, participauerit nobis similiter carne & sanguine, anathema sit. Sive cum ita prius scriberet Nestorio: Prope fuerunt quidam, ut iam confiteri minime patiantur, quia Deus est CHRISTUS: sed potius θεῶν, & υἱοῦ θεοῦ τῆς οὐσίας, & ἀποτοῦ θεοῦ. Et in epistola ad monachos post relatum Isaiae testimonium: En quomodo veluti in spiritu loquens Emmanuelem & Dominum appellet, & Deum nominet, quod non hominem simpliciter θεῶν, aut instrumenti loco assumptum illum sciret, sed Deum incarnatum. Et postea prolato Joannis testimonio: Adde hic magnum illum Baptistam Joannem, cum de Christo concionandi exordium faceret, non diuinitatis organum, aut hominem simpliciter θεῶν, secundum nonnullos, ipsum appellasse, sed Deum incarnatum, id est, hominem factum. Et iterum: Quod si quis illum aliud nihil, quam nudum Dei organum, extitisse contenderit, is vel inuitus veram filii rationem illi auferet. Et: Neutiquam ergo templum illud, quod ex sacra Virgine assumptum est, organi loco acceptum dicimus. &c. Denique: Porro autem si neque verus Dei Filius est CHRISTUS, neque natura Deus, sed aequae ac nos nihil aliud, quam homo, aut diuinitatis instrumentum, nequaquam per Deum salutem consecuti sumus.

Epist. 1.

Parte 19. Isaia 59. v. 3.

Parte 20.

Parte 21.

Parte 23.

Parte 26.

TEMPLUM FABRICATUS EST, QUOD HABITARET EX VIRGINE, &c.] Proclus: Vbi serpens per inobedientiam virus suum infuderat, ibi Verbum per obedientiam ingressum virum sibi templum exaedificauit.

Orat. paneg. part. 2.

EST, ET NON EST MORTUUS INCARNATUS DEUS, &c.] Quamvis virtutisque codicis eadem sit lectio, vitiosa tamen est atque perturbata; restitui potest hunc in modum: Est quidem incarnatus Deus, non est mortuus. Hunc locum Proclus vehementer oppugnat.

Orat. paneg. part. 5. & 199.

PROPTER UTENTEM, &c.] Quae parte nona decimaque & vndecima continentur, inducta opinor in hunc locum ex sermone septimo, si tamen pauca haec excipias: Propter utentem, illud indumentum quo vititur, colo. Opinandi ratio est, quoniam, si Cassianus ea verba le-

Part. 16. 27. & 28.

cap. 7.

v. 1.

v. 6.

v. 8.

v. 9.

v. 6.

v. 6.

v. 17.

v. 4.

gisset in sermone hoc, quem apud se habuit, ipsa non pratermississet, credo, sine gravi reprehensione, cum plena sint impietatis longenequandissimae: reliqua enim diligenter perloquitur, prout errorem in his comprehendi ratus est.

DOMINI ITAQUE INCARNATIONEM, &c.] Bellovacensis codex non minus corruptus est quam Vaticanus. Sic enim habet: Domini itaque incarnationem intremiscam suscepri-
cem Dei formam una ac pari qua Deum Verbum tanquam divinitatis, &c. Utriusque codicis vitium emendari debuit, partim ex Cassiano, partim ex Cyrillo.

Lib. 7. de Inc. cap. 8.

Cassiani sunt haec verba in vulgatis codicibus: Sed tamen ne Dominum Jesum quasi unum de plebe crederes, dedisti ei aliquid dignitatis, tribuens ei honorem ut sancto homini, non divinitatem vero homini ac vero Deo. Quid enim dicit: Formavit Deus dominicam incarnationem: theotoci formam honorem cum Deo, sicut unam formam deitatis, sicut divinae voluntatis inseparabilem statuum, sicut imaginem latentis Dei? Superius imaginem Dei Adam esse dixisti, hic Christum imaginem dicit; illum statuum, & hunc statuum. Sed gratia videlicet tibi pro honore Dei agenda sunt, quod theotoci formam honorandam cum Deo esse concedis: in quo non tam honor est, quam injuria. Neque enim in hoc ipso tribuis Domino Jesu Christo honorem divinitatis, sed negas: subtili quippe impietatis arte honorandum cum Deo dicit, ne Deum esse fatearis, & hoc ipso quo videris eum fallaciter conjunxisse, disjungas. Nam cum vique eum, non ut Deum colendum, sed quasi cum Deo honorandum esse blasphemus, ideo ei tribuis divinae vicinitatis conjunctionem, ut deitatis auferas veritatem. Impiissime & callidissime hostis Dei, peragere vis scelus negantis, sub nomine

confitentis. Honoremus, inquit, sicut divinae voluntatis inseparabilem statuum, sicut imaginem latentis Dei. Profecit videlicet apud nos per beneficia sua honor creatoris, ac redemptoris nostri Domini JESU CHRISTI. Si ideo ab eo de aeterno interitu redempti sumus, ut redemptorem nostrum statuum diceremus, digno videlicet obsequio, digno cultu respondere benignitati ac pietati illius nitimur, si majestatem, quam ille propter nos humiliare non renuit, nos etiam auferre contemur.

Quoniam hic ipse locus Cassiani correctione eget; sic enim legendus: Formavit Deus dominicam, incarnationem, & ob hoc formam honorem cum Deo, sicut unam formam deitatis, sicut divinae majestatis inseparabilem statuum, sicut imaginem latentis Dei, &c.

Legendum ita docet non tantum consequens oratio, ut apparet; sed etiam Cyrillus in epistola ad suos Constantinopolitani agentes. Quia causatur, inquit, locutionem inconsonantem flagitari Dei genitricem, id est, & ut non virginem sanctam. Dicat nobis ipse interrogatus, ubi genitricem CHRISTI, id est, & ut non scriptura loquatur? An vltum episcopale concilium est, quod & ob hoc, id est suscepri-
cem, vel capace[m] deitatis formam nominaverit CHRISTUM? in illo enim quaternione, quem hic misit, nosque vehementer offendit, ita est, & ut non & ob hoc, &c.

Ex hoc Cyrilli testimonio colligere est, Nestorii sermonem, quo de agimus, aliqua ex parte apud Mercatorem deicere, siquidem apud ipsum desiderantur extrema verba, atque, ut probabile est, longe plura.

DUPLUM ENIM NATURARUM, &c.] Adversus hanc sententiam vehementer disputat Marini Mercator in appendice ad contradictionem duodecimi anathematismi.

SERMO SECUNDUS

IN ECCLESIA HABITUS

DE DOGMATE SEU ΘΕΟΓΝΩΣΙΑ,

id est,

de conjunctione inconfusa duarum naturarum in Christo, & communionione nominum, velut in Apollinaristas.

HABITUM in Ecclesia docet Cyrillus: inscriptum de dogmate ostendunt tituli exceptorum concilii Ephesini. Dogmatis nomine intelligi Θεωγνωσια, atque adeo cognitionem, humanitatis simul & divinitatis Christi, loquitur exordium. Seriem partium non excogitatam a nobis ad arbitrium, sed veram esse facile noverit, quisquis loca, vnde singulae sumptae sunt, inter se contulerit.

Ex epistola Cyrilli ad suos apocriphos.

ΟΥΤΙΣ χειραγαις χρινω τελεθεις εμε φιλοσοφιδου, αλλα ταυ αει παδδγματα ποθη, & ταυ μεμηνοσαι της τε δεσποτου, & της θεοτητος αμα & της αυθεσ ποτητος.

Και μετ' ολιγα. Και απροσχη τοις ημετεροις δημοις, διαλαβειν μηδ πολλωυ κεκτημενοις, & θερμηπατιωυ διασβειαι, & ταυ δε της αει τοδδγμα θεογνωσιας πεπηρωμενοις. & το δε & οη ελεκημα

NON clamoribus probo erga me studium nostrum; sed laudo circa dogmata desiderium, & quod deitatis & humanitatis Domini meministis.

Et post pauca: Aspicio populos multam quidem reverentiam, & pietatem prudentissimam possidere; ignorantia vero θεογνωσιας caecutire. Hoc autem non est crimen